

TORNIONJOEN KALASTUSALUE
Kalervo Liisanantti, hall.puheenjohtaja
95520 Tornio, Färinranta 4
kalervo.liisanantti@pp.inet.fi
0400 396090

LAUSUNTO 22.01.2014

MAA- JA METSÄTALOUS-
MINISTERIÖ

23. 01. 2014

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖ

HARE MMM 022:00/2008

Viite:Lausuntopyyntö 04.12.2013/MMM022:00/2008

UUDEN KALASTUSLAIN HALLITUKSEN ESITYSLUONNOS 04.12.2013

Erityisperusteiset kalastusoikeudet 6 §

Uudessa Tornionjoen kalatalousalueessa on useita merkittäviä erityisperusteisia kalastusoikeuksia. Erityisperusteiset kalastusoikeudet tulee olla mukana uudessa kalastuslaissa.

Varsinkin koskipaikoissa kalastus tapahtuu erityisperusteisten ikivanhojen kalastusoikeuksien perusteella, jotka mm. KKO on vahvistanut useaan kertaan. Kalastuksella on merkitys matkailutuotteena ja kotitalouksilla on mahdollisuus hankkia osa toimeentulostaan kalastamalla.

Kalatalousaluejako 22 §

Pyrkimys nykyistä kalastusaluejakoa selkeämpään kalavarojen kestävään käyttöön ja hoitoon ei toisi parannusta vaelluskalojen elinkierron kannalta nykykäytäntöön, jos vesistöissä olevat Tornionjoen kalastusalue, Muonion kalastusalue ja Enontekiön kalastusalue olisivat yhdessä.

Vesistöissä on ainoastaan Itämeren lohi sama kalalaji, taimenkantojakin on useita.

Tornionjoen lohen esiintymisalue on Tornionjoessa ja sen sivuhaarassa Lainionjoessa 70 %:sti ja Muonionjoessa vain 30 %:sti.

Tornionjoen vaellussiika on pelkästään Kattilakoskelle asti noin 100 kilometrin matkan vaeltava kanta.

Muonionjoen vesistöissä on useita paikallisia siikakantoja.

Nahkiainen vaeltaa noin 50 km:n matkan Tornionjokea.

Nykyiseen Tornionjoen kalastusalueeseen kuuluvat Tornion kaupungin, Ylitornion, Pellon ja Kolarin kuntien osakas- ja kalastuskuntien vesialueet sekä lisäksi muut vesialueet Muonionjoelle asti, joita on noin 120 ja osakkaita ja oikeudenomistajia on noin 2 000.

Nykyisen Tornionjoen kalastusalueen hallinnoinnissa on runsaasti tehtäviä.

Muonion- ja Tornionjoen kalastusalueiden liittäminen hankaloittaisi käytännön asioiden hoitoa ja lisäisi tehtäviä ja toiminta saattaisi halvaantua eri intressipiirien eripuraa.

Nykyinen yhteistyö on tervehtymässä, mutta aivan viimeaikoihin asti alajuoksun kalastus on nähty turhaan ongelmien aiheuttajana ja haitallisena kilpailijana mm. yläjuoksun kalastukselle ja matkailuelinkeinolle. Esimerkiksi alajuoksulla Kukkolankosken kalastusoikeudesta on käyty oikeutta 1930-luvulta lähtien kolme kerta KKO:ssa asti ja vieläkin kalastusoikeudet halutaan kyseenalaistaa.

Matkakoskella on kalastusoikeudet tulossa maa- ja metsätalouden/ hallinto-oikeuden käsittelyyn nyt 2014.

Kalatalousalueen yleiskokous 25 §

Kalatalousalueen jäsenillä olisi oikeus yhteen edustajaan yleiskokouksessa, jos osakaskunnalla on vesialuetta vähintään 100 hehtaaria. Järvisuonalueilla ja jokien suvantoaikoissa edustus lienee riittävä, mutta jokien koskipaikoissa merkittävässä koskissa edustusta kalatalousalueissa ei tulisi välttämättä ollenkaan. Suosittujen koskikalastuspaikkojen niputtaminen ei käytännössä

välttämättä toimisi, koska kosket ovat erilaisia ja niissä kalastusmuodot ovat erilaisia.

Tornionjoella Matkakoski on joen suosituin ja paras heittokalastuspaikka ja uistelupaikka, mutta vesialue on hieman alle 50 hehtaaria.

Matkakoskella on lisäksi erityisperusteinen kalastusoikeus ja se on hyväksytty täysivaltaiseksi kokousedustajaksi yhdellä äänellä kalastusalueen yleisessä kokouksessa.

Äänivaltaisen edustajan hyväksymiseen on sovellettu kohtuusperiaatetta, kun kysymyksessä on ollut merkittävä tai merkittävin kalastuspaikka ja kalastusoikeus kuuluu perustuslaissa turvatun omaisuudensuojan piiriin samalla tavalla kuin kiinteä omaisuus (PeV).

Omistajan tai hänen edustajansa on sallittu käyttää puhevaltaa ja äänestää omassa asiassa.

Erytisperusteiset kalastusoikeudet ovat koskissa yleensä koskitiloissa tai rajattu muuten omaksi alueekseen. Koskitilojen kalastuspaine on yleensä huomattava ja vesialueet ovat myös jalokalojen, kuten lohen ja taimenen, poikastuotantoalueita.

Olisi suotavaa, että erityisperusteisen kalastusoikeuden omistajat voisivat toimia kalatalousalueessa ja vaikuttamiskanava olisi yleinen kokous.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimivalta rajoittaa kalastusta 53 §

Kysymyksessä lienee pakkotila tai hätätila, johon viranomaisen tulee reagoida heti.

Voiko kalastuksessa tulla yllättäen tilanteita, joihin tulee reagoida välittömästi ilman etuvertailua ja harkintaa?

Poliisiviranomainen voi joskus joutua tilanteeseen, jossa joutuu toimimaan nopeasti varjellakseen henkeä tai terveyttä. Poikkeuksetta asiasta seuraa rikostutkinta. Poliisilaki antaa poliisiviranomaiselle mahdollisuuden tietyin perustein valvoa yleistä järjestystä ja turvallisuutta. Kalastuslakiin tuskin tarvitaan samantapaisia valtuuksia

Voiko joku muu viranomainen vaikka ns. suutuspäissään estää kalastuksen heti ja kieltää kalastuksen 10 vuotta ilman seuraamuksia? Kalastusoikeus kuuluu kuitenkin perustuslain omaisuudensuojan piiriin kuten kiinteä omaisuus. Tarve rajoittaa kalastusta tai kieltää se, tulee tapahtua hallintolain mukaan kuulemalla vesialueiden omistajia tai erityisperusteisten kalastusoikeuden omistajia ja viranomaispäätöksistä tulee olla normaali valitusmahdollisuus.

Kalaväylän pitäminen vapaana pyydyksistä 67 §

Pykälän 2 momentissa rajoitettaisiin troolilla tai nuotalla kalaväylässä tapahtuvaa luvallista kalastusta säätämällä velvollisuus pitää aina yli puolet väylän leveydestä vapaana mainittuja kalastustapoja käytettäessä. Onko pyydysluettelosta jäänyt pois maininta ”tai muulla liikkuvalla rihmapyydyksellä kalaväylässä”? Kuuluvatko trooli, nuotta tai muu liikkuva rihmapyydyks (verkko) saman momentin pyydysluetteloon? Onko kalastuslaki ja esim. Tornionjoen kalastusalueen kalastussääntö tarkoitettu olemaan ristiriidattomia keskenään?

Maksuvarojen jakaminen 82 §

Maa- ja metsätalousministeriö ja ELY-keskus myöntävät varoja eri tarkoituksiin.

Esityksessä 100 euroa olisi määrä, joka tulisi tilittää vesialueen omistajalle. Tätä pienemmät summat jäisivät kalatalousalueen käyttöön.

Pienet vesialueiden omistajat ovat esittäneet, ettei tilitysrajaa muuteta eli alle 30 euron rahamäärät tulisivat entisen tavan mukaan kalatalousalueen käyttöön ja sitä suuremmat summat vesialueiden omistajille.

Saaliin ensimyynti 90 §

Paikallisen väestön harjoittama perheensä elatukseen tai muusta kalastuksesta saatu ylimääräinen saalis olisi mahdollista myydä esimerkiksi tuttaville 5 kilon rajaan saakka, muttei kauppaan, matkailuyrittäjälle tai ravintolaan. Lapissa on edelleen ihmisiä ja alkuperäisväestöä, joka hankkii osan elan-

nostaan kalastamalla. Luontevin tapa myydä ylimääräinen kala olisi paikallinen matkailuyrittäjä, joka voisi myydä paikallista tuoretta kalaa eli lähiruokaa asiakkailleen.

Rajoitus on osalle lappilaisia kohtuuton. Kotitarpeiksi kalastavan tai luontaistilan asuja pitäisi rinnastaa kaupalliseksi kalastajaksi tai Lapin liiton tai muun tahon pitäisi hakea EU:lta poikkeuslupa kohtuusperusteella.

Yrittäjien asemaa ei saa vaikeuttaa enää millään tavalla.

Kotitarvekalastus

Kalastusmuoto on edelleen olemassa Lapissa ja mahdollisesti muuallakin syrjäseuduilla.

Kotitarvekalastuksella on vieläkin merkitystä leivän jatkeena. Vanha kalastuslaki tunnusti kalastusmuodon toteamaa, että ”kyläläisille tulee säilyttää kohtuullinen mahdollisuus kotitarvekalastukseen”. Samanlainen kirjaus tulisi sisällyttää uuteenkin kalastuslakiin.

Maaailma voi kriisiytyä ja silloin kotitarpeeksi kalastaminen pitäisi olla itsestäänselvyys ja sen tulisi näkyä myös laissa.

Nykyään Lapissa kotitarvekalastus antaa paikalliselle väestölle mahdollisuuden hankkia osan elannostaan kalastamalla ja tarjota ylimääräinen saalis vaikka paikalliselle matkailuyrittäjälle.

Kalakorttivarat

Kalakorttivarojen kerääminen Metsähallituksen toimesta on maksullista ja ilmeisesti hyvä bisness. Vesialueiden omistajat joutuvat maksamaan keräämisestä ja tilityksistä eli menettävät huomattavan osuuden varoistaan.

YK: merioikeusyleissopimus(SopS50/1996)

Sopimuksen sisältö ja sen 66 artikla tulee näkyä uudessa kalastuslaissa.

Artiklan sisältämän kutuvaltioperiaatteen mukaan valtiolla, joiden joissa anadromiset kannat lisääntyvät, on kannoista päävastuu. Tällaisten valtioiden tulee huolehtia kantojen säilymisestä asianmukaisilla säätelytoimilla.

Vaelluskalakannat

Vaelluskalakannat tulee ottaa huomioon erillisenä asiana omassa erillisessä pykälässään tai kohtanaan/lukunaan.

Kunnioittavasti

Kalervo Liisanantti

